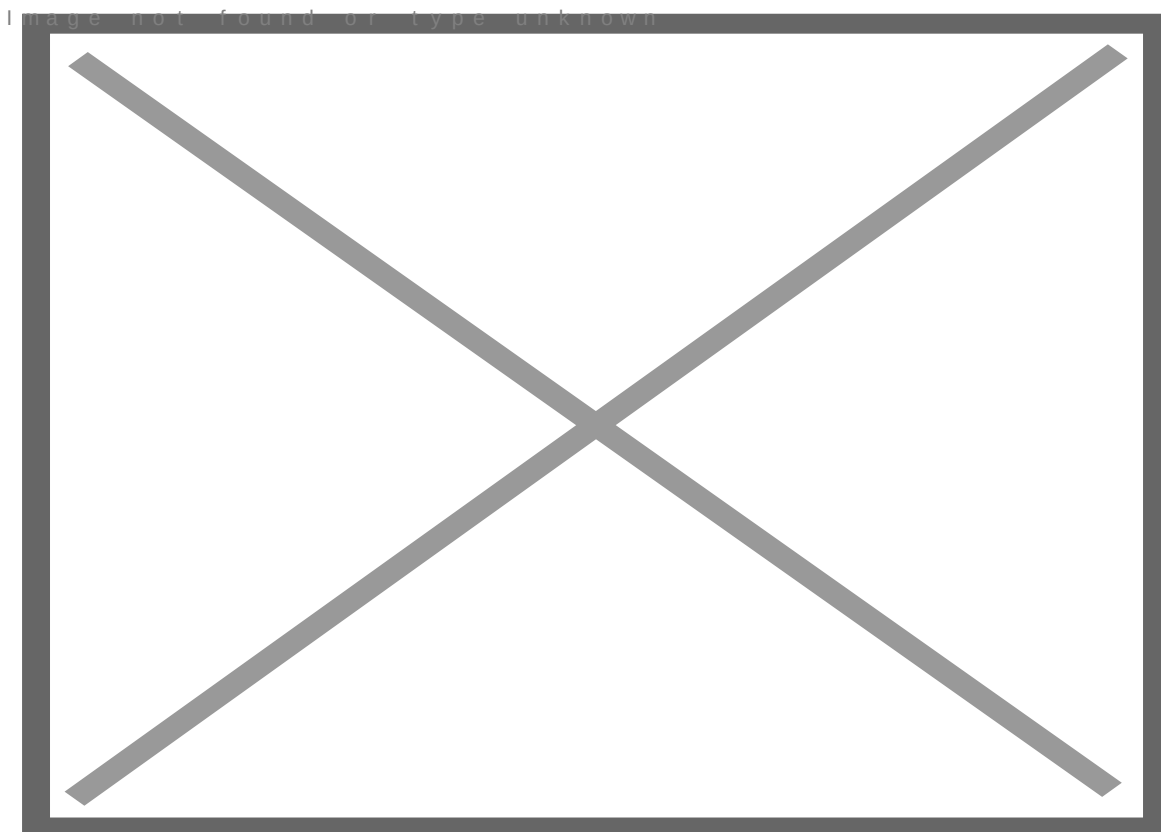

България по време на цар Асен I и цар Петър II 1185-97

Публикувано от **Simonsita** на **27.06.2010**

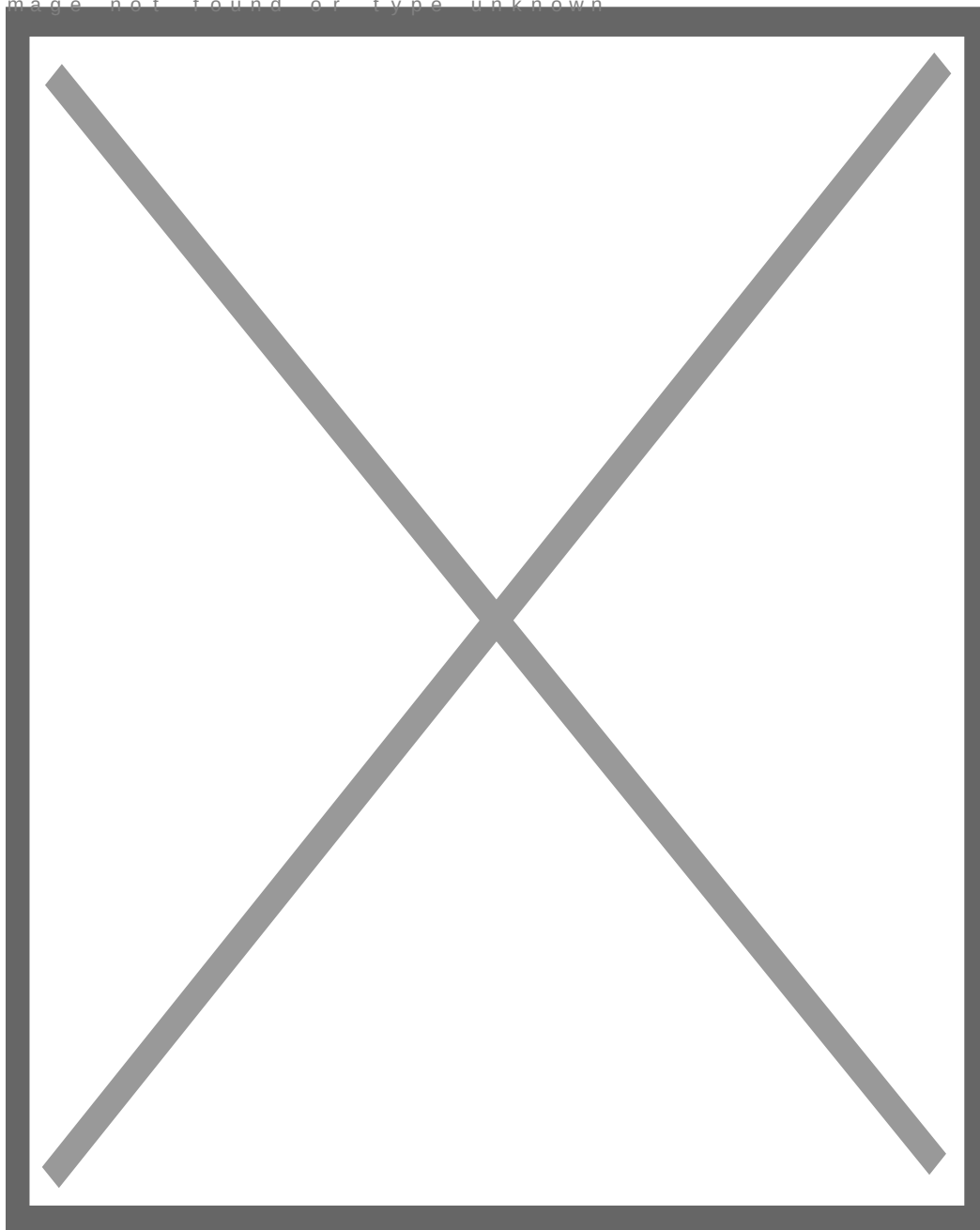
България...по време на управлението на
цар Асен I и цар Петър II (1185-1197 г.)

... Той (Асен I) се оженил за българката Елена, от която имал два сина - Иван и Александър. вероятно през 1194 унгарците нападнали Сърбия и след кратка война принудили великият жупан Стефан Неманя да се признае за унгарски васал. Това влошило ромейско-унгарските отношения. Обаче към края на 1194 император Исак II Ангел постепенно стигнал до идеята, че е крайно време да се разправи с българите. Те вече стигали до Одринско и макар че ромеите държали крепостите като Одрин, Пловдив, Анхиало, Месемврия, Средец и Ниш, било ясно, че рано или късно българите ще ги превземат. Трябвало те веднъж завинаги да бъдат победени и покорени. Според император Исак II Ангел, това можело да стане, само ако бойните действия се прехвърлят в Мизия. За тази война започнало събирането на голяма армия в източна Тракия. както и на събиране на средства за издръжката ѝ. Били водени преговори за съвместни действия с унгарците.

Накрая крал Бела III се съгласил да воюва с българите. Срещу това незабавно му бил предаден Ниш. Приготовленията вървели успешно и през март 1195 г. император Исак II Ангел пристигнал в Кипсела, за да инспектира армията, готвеида се за войната с българите. в самото начало на април 1195 г. бил извършен преврат. По време на лов Исаак II Ангел бил заловен от брат си Алексий, който се провъзгласил за император под името Алексий III Ангел. Исак II Ангел бил ослепен. Този преврат предизвикал голямо безпокойство сред българите, тъй като Алексий III Ангел бил прочут като много опитен военачалник, за когото се вярвало, че ще изведе до победа ромеите в очакваната голяма офанзива срещу българите. Никита Хониат е записал една реч на цар Асен I по този повод, в нея той казвал, че "не трябва да се дава ухо на слуховите, но не бива и съвсем да се пренебрегва мълвата" и "мерило трябва да бъде предишният му живот" и „не ухото, а окото трябва да бъде съдия“, След това цар Асен I окуражил българите, че те са отслабили духом ромеите, които ние многократно побеждавахме, без те нито веднъж да са могли да възстановят положението си". Накрая Хониат пише, че българите били изпълнени със самочувствие от постигнатите победи и "се присмивали на положението на ромеите . Тази дързост се подсилвала от непристъпността на крепостите, които те владеели. впрочем, много скоро се оказало, че страховете на българите са неоснователни. Император Алексий III Ангел бил твърде зает с укрепяването на властта си. за да му е до война с България. Походът бил отменен, а унгарците останали сами - също решили да не воюват. Скоро Алексий III предложил да бъде сключен мир. За всеобща изненада, цар Асен I предложил "такива условия, които били неприемливи и безчестни за ромеите", както пише Никита Хониат. Какви точно са били те не е известно.

Image not found or type unknown

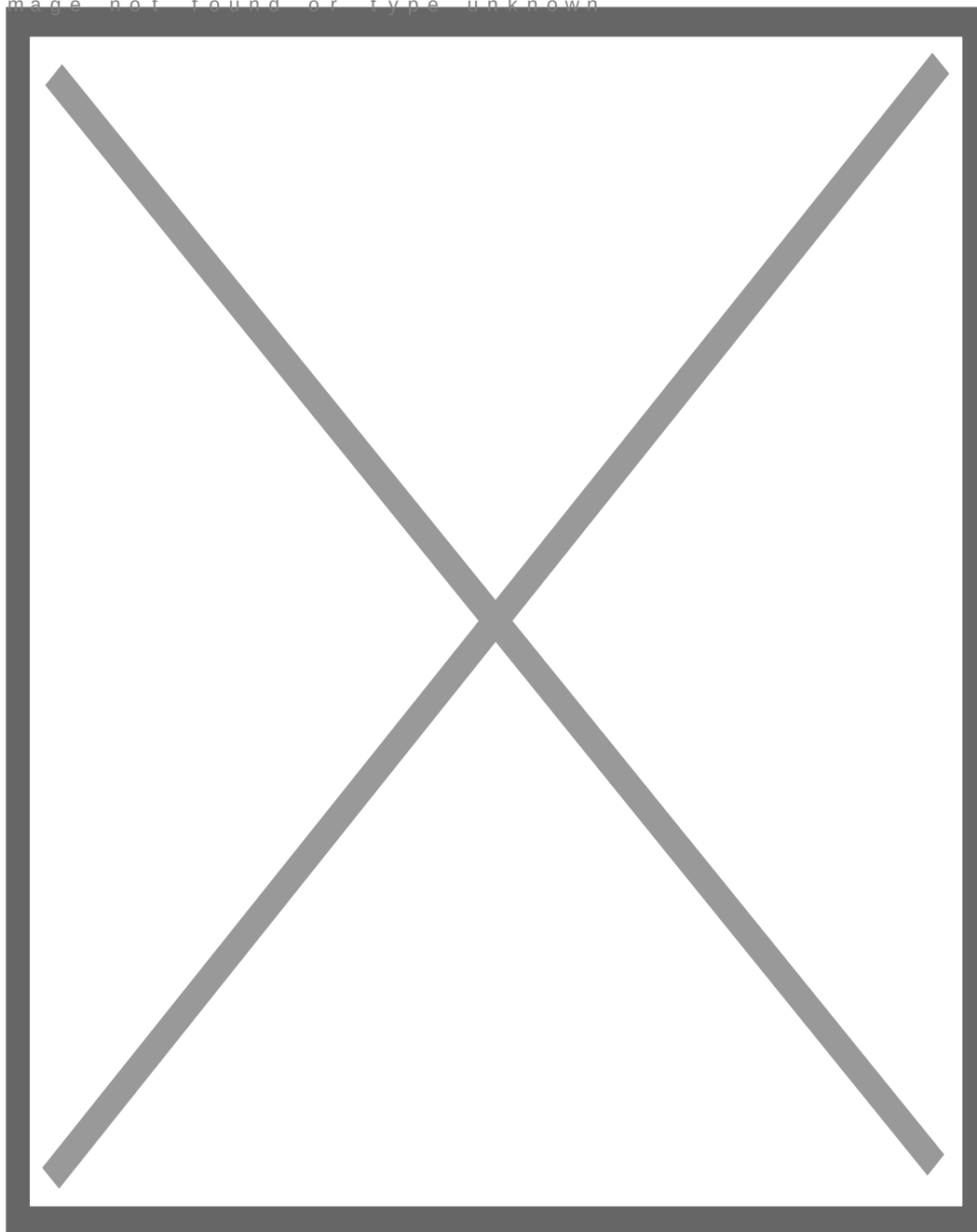
"Цар Асен I" литография от Н. Павлович

Най вероятно, цар Асен I е искал да му бъде признато владетелското достойнство, а може би е предявил и големи териториални претенции. Естествено, преговорите се провалили по негова вина. Това предизвикало взрив от негодувание сред някои боляри, на които им било омръзнало да воюват, но славата и влиянието на цар Асен I били толкова големи, че никой не можел да му се противопосви. вероятно още от това време са започнали да се кроят болярски заговори срещу цар Асен I. Провалът на тези преговори променил курса на крал Бела III, който решил да воюва. Същевременно в Мала Азия избухнало въстание срещу императора и той с армията си потеглил да го усмири. За управител на Пловдив и командващ фронта срещу българите бил остабен Мануил

Камица - братовчед на императора. Скоро унгарците нападнали България, вероятно с идеята да завладеят западна Мизия. За тази война има съвсем малко данни. Известно е само, че българите разгромили напълно унгарската армия още в първите боеве. След това българите нахлули на унгарска територия и завладели Ниш. Те превзели цялото Поморавие, включително - крепости като враня, Равън, Лесковъц и т. н.

След това българите достигнали чак да Прищина (която била сръбска). Оттам нахлули на север и превзели Белград. Браничево и Срем, разгромявайки напълно унгарците. Това бил краят на войната с Унгария.

Image not found or type unknown

Паметникът "Асеновци" е построен през 1985 г.в Търново при навършването на 800 г. от въстанието. Мечът, около който са разположени четиримата Асеновци, символизира мощта и възхода на средновековна България.

В резултат на тази война към България били присъединени значителни територии, западната граница минавала съвсем близо до Пртцина, съвсем близо до р. Ибър, близо до горното течение на р. Сръбска Морава, и оттам - по долното течение на р. Дрина до Срем и Белград, които били български. След пълния успех на войната с унгарския крал, цар Асен I решил да се разправи с ромеите. Скоро след това голяма българска армия, командвана от него, потеглила за Средец. След кратки боеве българите превзели цялото Софийско поле с градовете Средец, велбъжд, Стоб и Щипоне. След превземането на Средец цар Асен I заповядал мощите на св. Иван Рилски да бъдат пренесени в Търново. Самият той, въодушевен от големите победи, решил да извърши дълбоко нахлуване в ромейските земи. Силна българска армия под негово командване нахлула по течението на р. Струма. Скоро българите, без да срещнат съпротива, достигнали околностите на Сяр. По това време в околностите на този град била разположена една армия, командвана от Алексий Аспиет. Тя тепърва се събирала, за да воюва с българите. Българите внимателно наближили града и внезапно атакували лагера на въпросната ромейска армия.

Легендата разказва, че при срещата на Св. Иван Рилски и Цар Петър се разбрало къде ще е мястото на Рилския манастир.

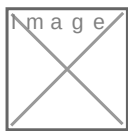
Ромешпе били напълно изненадани, не успели да окажат съпротива и били напълно разгромени. Самият Алексий Аспиет бил пленен. След битката при Сяр българите започнали да действат в Македония и превзели редица области и крепости като Мелник, Струмица, Просек, Щип, Кочани, цялата долина на р. Струма и планината Пирин. За управител на токущо завладените земи бил оставен известният Добромир Хриз, който резидирал в Струмица. По този начин 1195 г. се превърнала в много успешна година за българите. Те не само победили унгарците и овладели Белград и Ниш, но овладели още Средец и Струмица. Сега българите имали пребес не само в Тракия, но и измислили фронта от Софийско в Македония, където също имали надмощие. През 1196 г. силна българска армия, командвана от цар Иван Асен I, нахлула в Беломорието и започнала да го опустошава. По това време в Сяр вече била пристигнала една ромейска армия, командвана от севастократор Исак Комнин. която обаче не направила почти нищо, за да спре българите. След като българите опустошили западното Беломорие достигнали Амфиопол, който превзели и разрушили. Оттам настъпили към Сяр. Тогава Исак Комнин извел армията си и тръгнал срещу тях. Цар Асен I решил да даде сражение на ромешпе. Той оставил основните сили в засада, а с останалите ги нападнал. Сражението било кратко и скоро българите побягнали. Ромешпе започнали преследване, за което Никша Хониат пише: "Като премина с отпуснати юзди тридесет стадия, той и конницата изтоши, така че тя стана ненужна в часа на сражението, а и пехотата след това не беше годна за нищо полезно.". Именно в този момент ромешпе влезли в

засадата и били обкръжени от българите. в последвалото сражение огромната част от ромешпе били убити или пленени и само малцина успели да разкъсат българския обръч и да се спасят с бягство зад стените на Сяр. в битката бил пленен и севастократор Исак Комнин. За последвалите събития Никита Хониат пише "Оттогава стана така, че варваринът като лъв във владенията си се впускаше в безстрашни нападения и набези, защото още никой от ромеите не му се противопоставяше, а всички, които не бяха станали жертва на меч в сражението, уплашени се спущаха с отпуснати юзди към град Сяр."

След приключване на бойните действия в Беломорието цар Асен I заминал за Търново. Междувременно се развили и други събития. Исак Комнин се свързал с водача на недоволните боляри - братовчеда на Иванко Никита Хониат го описва така: Той беше висок на ръст, извънредно съобразителен и с голяма физическа сила. Но свирепите черти на лицето му и грубият му характер явно издаваха кръвожаден човек.". Между двамата се водили разговори, в който Исак Комнин убеждавал Иванко, че сега е моментът да се извърши преврат и да се свали цар Асен I. Той казвал, че император Исак II Ангел е готов да помогне, ако от това стане нужда. и заявявал, че ромеите са готови да сключат мир колкото се може по-скоро. Трябва да се каже, че по това време мирната партия, водена от Иванко, била съвсем отчаяна. Това се дължало на факта, че след победите от 1195 г. и 1196 г. цар Асен I бил силно въодушевен и готов да продължи войната. Иванко се съгласил да започне действия за свалянето на цар Асен I, но твърде скоро Исак Комнин починал при неизяснени обстоятелства (вероятно от болест). Това объркало плановете на заговорниците. Скоро обаче се случили събития, които не били очаквани от никого. Когато цар Асен I наближил Търново, той разбрал за тайна връзка между балдъзата си (сестрата на царица Мария) и Иванко. Тук трябва да се спомене, че Никита Хониат допуска явна грешка, като нарича царицата с името Мария, защото тя всъщност се казвала Елена, може би, Мария е било името на сестра и. Цар Асен I се разярил твърде много от това открипше и заплашил царицата, че ще я убие, ако скрие от него нещо, което знае за тази връзка. Царицата обаче познавала мъжа си и успяла да го успокои донякъде, като при това се оневинила, хвърляйки вината върху Иванко. все още ядосаният цар заповядал да доведат Иванко за обяснение. Иванко разбрал за гнева на цар Асен I, уплашил се и заявил на пратеника, че ще го посети на сутринта. Крайно вбесен, царят заповядал Иванко да се яви незабавно пред него, при това - без никакво забавяне. Иванко не на шега се уплашил за живота си и се посъветвал с роднини и приятели какво да прави. Те го посъветвали да иде, но да носи под дрехите си скрит меч. ако цар Асен I се ограничал с обвинения и обиди, то Иванко щял да ги изтърпи смело, но ако царят в беса си се нахвърлел с оръжие да го убие, то той щял да се защити като мъж. Точно така и станало, още при влизането си в царската шатра Иванко бил нападат от цар Асен I с гол меч. Той също извадил своя и между двамата започнала схватка, в която Иванко успял да убие цар Асен I. След убийството той отишъл при своите привърженици да се посъветва какво да правят по нататък. Тогава било решено Иванко да стане цар заедно със своите хора да управляват България "по-справедливо и по-законно от Асен. Те нямало да решават всичко с меч, както убитият и нямало да вършат само това, което им внушавало личното чувство.". При евентуален неуспех, те решили да бягат във византия.

Този разказ за убийството на цар Асен I е представен от Никита Хониат и вероятно представлява

версията на Иванко за случилото се. Този разказ предизвиква най-малкото размисли. Първоначално се натрапва връзката между разговорите на Исак Комнин Иванко за детрониране на цар Асен I и скорошната му смърт. второ, недоумение предизвиква решението на цар Асен I лично да убие Иванко заради дребна семейна свада. Трето, решението на Иванко да вземе властта, при положение, че е бил готов да бяга във визанпша издава предварителен план. И четвърто, целият разказ е изграден така, че да оневинява Иванко.

св. Йоан Рилски получава монашеското си призвание в най-ранна възраст, по времето на св. Борис.

Всъщност, бил извършен преврат, като отряди на Иванко и негови приближени окупирали Търново и някои околни градчета. По някои мнения от тогавашно време, Иванко бил коронясан за цар. Още от самото начало обаче пропагандата на Иванко тръгнала зле. Той се опитвал да убеди българите, че е убил царя в лична свада и то - при самозащита и никой не е виновен за случилото се. Общественото мнение обаче веднага се обърнало срещу него, хората смятали, че той е убил цар Асен I, за да заграби властта. Отгоре на всичко, вече мъртвият цар се ползвал с такова уважение сред народа, че убийството му било сметено за национално предателство. Практически Иванко бил бойкотиран от почти всички българи. Цар Петър IV също не гледал безучастно, а събрал армия и потеглил към Търново. Иванко също се опитал да събере армия, но това се оказало невъзможно; никой извън тесния кръг заговорници не го подкрепил. Скоро армията на цар Петър IV започнала да наближава Търново и изпадналият в безизходица Иванко поискал помощ от император Алексий III Ангел. Тази му стъпка окончателно убедила българите, че той е предагпел. Същевременно тази вест силно зарадвала императора. Неговият най-силен враг бил мъртъв, а на него му се отдавала възможност да наложи влиянието си в България. Императорът заповядал на управлшпеля на Пловдив Мануил Камица незабавно да събере армия и да потегли за Търново. Той това и направил, но когато армията наближила Балкана, сред войниците настъпил смут и започнало масово дезертьорство. Останалите в строя войници отказали да изпълняват заповедите на командирите си и твърдо заявили че няма да навлязат в Стара планина за нищо на света. Ето какво казвали войниците на Мануил Камица, сиоред Никтия Хониат: „Къде ни водиш - с кого ще се сражаваме? Не сме ли често преминавали тези погранични пътища и не само че нищо добро не постигнахме, но и малко оставаше всички да погинем... връщай се, връщай се и ни води към нашата си земя!“ Мануил Камица не успял да направи нищо и върнал армията обратно. Когато императорът разбрал за провала, той лично повел армия в помощ на Иванко. Когато армията наближила Стара планина сред войниците настъпило брожение и те отново отказали да навлязат в планината. Императорът произнесъл дълга вдъхновяваща реч, че сега ситуацията е друга и няма от какво да се страхуват. Войниците обаче останали непреклонни и дори заплашили с бунт.

Императорът нямал друг избор, освен да върне о тази армия. При тази ситуация положението на Иванко станало неудържимо и той заедно с брат си Мито и малцина привърженици побягнали от Търново. Особено тежко било в Стара планина където малкият отряд бил принуден да минава по кози пътеки, за да не бъде открит. Накрая, все пак, Иванко успял да се спаси във Византия. Междувременно цар Петър IV влязъл в Търново и се обявил за едноличен цар. В това време управителят на Струмица Добромир Хриз се възползвал от настъпилата неразбория, отцепил се от България и се обявил за независим владетел. Ромеите се възползвали от това, нападнали го и по някое време превзели от Хриз непристъпната крепост Просек. В Цариград Иванко бил приет радушно от император Алексей III Ангел и въведен в ромейската аристокрация. Той пък се прекръспил на Алексей в чест на императора и бил назначен за управител на Пловдив. Идеята на императора била, че ренегата Иванко щял да воюва с българите много повдъхновено от който 11 да било ромейски командир. Трябва да се каже, че макар водач на мирната партия, Иванко бил опитен и талантлив военачалник, а и познавал отлично стратегията и тактиката на българската армия във войната с Византия, нямало и как иначе да бъде, та нали самия той до вчера бил част от тази армия. Покровителството на императора стигнало дотам, че той бил оженен за внучката на Алексей III - Теодора (тя била дъщеря на Ана и севастократор Исак Комнин, същият, който българите пленили при Сяр, и който убеждавал Иванко да свали от трона цар Асен I и който умрял мистериозно в Търново). Иванко обаче вече бил хвърлил око на майка ѝ Ана, която все още била вдовица, млада и считана за една от най-красивите жени във Византия. Отгоре на всичко, била и дъщеря на императора. Когато Алексей III Ангел съобщил на Иванко за решението си да го ожени за Теодора, Иванко казал "Защо ми е агне сукалче, когато ми трябва зряла овца или истинска коза и ме карате да почака, когато имате под ръка зряла овца, готова за брачна връзка и смешение?!". Императорът обаче отказал да удовлетвори мераците му и го пратил в Пловдив. Съпругата му Теодора, която била едва на 4 години, останала да поотрасне при майка си в Цариград. Същевременно опозицията в България продължавала да действа. Тя била улеснена от това, че цар Петър IV не се ползвал от кой знае какъв авторитет. Осъзнавайки това, малко след влизането си в Търново той обявил за свой съвладетел малкият си брат Калоян. Най-малкият от тримата братя бил известен като пръв помощник на цар Асен I и имал славата на безстрашен и свиреп воин. Прочул се с голяма храброст в множество битки. Твърде скоро обаче цар Петър IV бил убит от заговорниците. Така едноличен владетел на България станал най-малкият брат - Калоян.